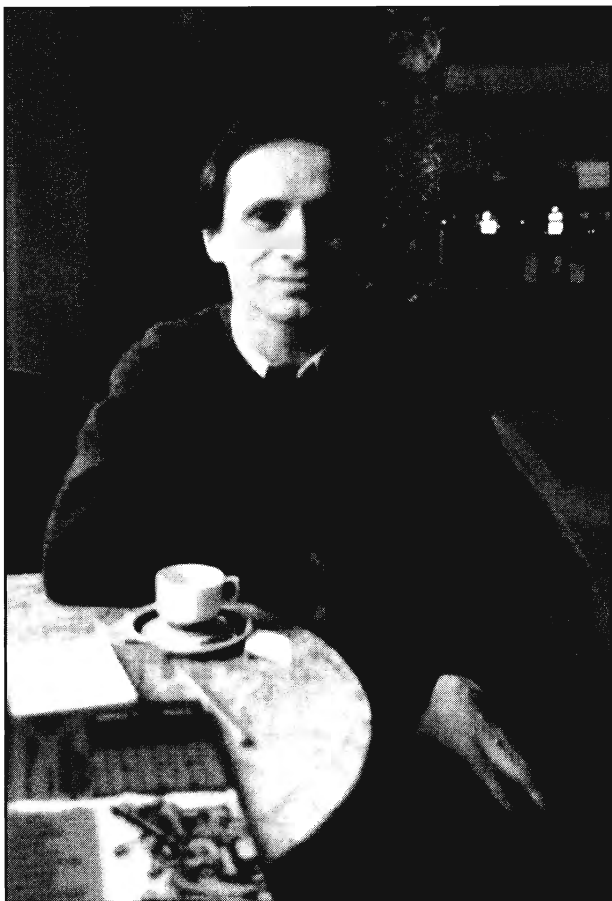

TÉSZTA

És akkor beköszöntött a nagy meleg. Széles karimájú szalmakalapot nyomtam a fejembe, fogtam egy üres Coca-Colás palackot, és nekivágtam az erdőnek. Az erdei kirándulás, ecsetelte a barátom, „igazi kaland”. Lemászol a lépcsőfokokon, melyeket ki tudja, mikor vájtak a földbe, eső után csúszósak, forrásokban meg omlékonnyak, először mintha lombok közt járnál, aztán eléred az ágakat, végül pedig a fatörzsek közé kerülsz, és ott a forrás. A forrás egy szűk fémcső, amelyből állandóan vékony vízszög csordogál. Ezért vittem magammal a műanyag palackot. A másik kezemben egy botot szorongattam. Félttem a kígyóktól, habár a neszek leginkább gyíkóktól származtak. Milyen lomha a gyík a magas fűben! Az erdőt utak és ösvények keresztelték; ahol elváltak és összefonódtak, akár dél volt, akár alkonyat, levettem a kalapomat, és letöröltem az izzadságot a homlokomról meg a fülem mögül, és nyomok után nyomoztam, amelyek eligazítanak. Hol a bot árnyéka, hol egy kocsi volt az, egyszer meg egy pókháló. A házban a kalap az ajtón függött, egy piros fejű nagy rajzszőgön. Mielőtt beköszöntött volna a nagy meleg, kétszer is leesett az ajtóról; először halott bogarak potyogtak ki belőle; mindenütt ott vannak, intett a barátom; másodjára hulltában megpördült, és a tetejére esett; a nyílás összehasonlíthatatlanul nagyobbak látszott a fejemenél, de amikor, ugyanabban a pillanatban, felpróbáltam, nem húzódtott rá a fülemre. Jól éreztem magam e kalapban, bent is, a házon kívül is. Amikor, a kalappal a fejemben, a jegyzetfüzetem fölé hajoltam, különösen kinn, a fehér lapokon betűkhöz hasonló árnyak tűntek fel. A jegyzetfüzet addigra megsárgult kissé. Mintha régi lenne a papírja, habár a füzet új volt. Abszurd, mondta a pénztárosnő az önkiszolgálóban. Már hozzászólt egyforma bevásárlásaimhoz, és miközben beütötte a számokat, kapásból váltott néhány szót velem. Vastag nyaka volt, és szeplős kézfeje. Abszurd, ismételte. A trafikos szinte megsértődött, amikor említést tettem neki a dologról. Nem vagyok hajlandó papirosokra vesztegetni a szót, mondta. A trafik padlóját, ha valaki mélyen lehajolna, láthatná, finom újság-

papírtörmelék borítja, miként a pékségét a liszt meg a kenyérmorzsa. Se söprűvel, se vízzel fel nem lehet ezt takarítani. Amikor először vittem ki a házból a jegyzetfüzetet, a nyírfa alatti asztalon hagytam. Visszamentem a ceruzáért, azt is ott hagytam, visszamentem radírért is. Egyenként szeretem kihordani a tárgyakat: így fejezem ki a tiszteletemet, és így tudom meg, melyik mennyit nyom voltaképp. Amikor kimentem a radírgumival, arra gondoltam, hogy még egyszer visszatérek, ezúttal a vonalzóért, ám erre egy ismeretlen embert pillantottam meg az asztal mellett. Minden ember ismeretlen, nem tudom, miért kell ezt hangsúlyozni. A jegyzetfüzetemet nézegette, anélkül, hogy hozzáért volna, anélkül, hogy a szeméhez emelte volna, de mégis hajlott háttal, kinyújtott nyakkal. Ő a szomszéd, mondta, a sövény mögötti házban él, ma érkezett, észrevette az asztalt meg a nyitott ablaktáblákat, azt hitte, itt a házigazda, a barátom, de most látja, hogy megváltoztak a dolgok. Az ujja hegyével megérintette a széktámlát. A keze öregebb volt, mint a többi testrésze. Tulajdonképpen megtévesztett hátának hajlása; valami fiatalos őrződött meg ebben, de a szeme már üres volt. Szép jegyzetfüzet, mondta. Ha fiatalabb volna, gondoltam, biztosan ellopná. Este, amikor lefeküdtem, elszégyelltem magam e gondolat miatt. Más körülmények között, például a városban, a toronyházban, felöltöznek, és bekopognék az ajtaján, hogy bocsánatot kérjek. Fekve maradtam és türtem a lelkiismeret-furdalást. Reggel, amikor felkeltem, a jegyzetfüzet a helyén volt, a kandalló fölött. Az asztalt kint felejtettem, harmatcseppek duzzadoztak rajta. A szomszéd házában kéményéből füst tekergett. Az első napokban azzal a gondolattal foglalkoztam, hogy futni fogok: a birtok elég hosszú volt, a kavicsos út szintén számtalan lehetőséget kínált, de aztán a könnyű svéd gyakorlatok meg a gyors séták mellett döntöttem. Kemény tojáskor, tejfölös kenyeret és teát reggeliztem. Tízkor kávéztam. Aztán elmentem az erdőbe vagy a boltba, vagy körbejártam a gyümölcsöst, és figyeltem, hogyan érik a gyümölcs. Először a cseresznye, aztán a meggy, majd a sárgabarack, mindennek megvolt a maga rendje, semmit sem lehetett sürgetni. Időnként megmarkoltam az ást,

DAVID ALBAHARI. KÖBÁNYAI JÁNOS FOTÓJA

és megpróbáltam feltölteni és elegyengetni a vakondtúrásokat. A szomszéd a drótkerítésre támaszkodva nézte, hogyan erőlködöm. Azt tartotta, hogy a vakondokat „erőszak nélkül” nem lehet kiirtani, ő maga minden fegyvert bevetett a háborúba, „akár tilos, akár nem”, a csákánytól a vegyszerekig. A pénztárosnő az önkiszolgálóban mérsékeltebb volt; szerinte „az egyik rossz a másikat szüli”, aki nem jó a vakondokhoz, az saját magához sem az, „a türelem a bölcsesség anyja”. Lesütötte a szemét, és elpirult. A postás úgy vélekedett, hogy a vakondok manapság teljesen lényegtelenek: ha látjuk, amit látunk a tévén, hálát adhatunk az istennek, hogy egyáltalán élünk. Amíg lekapartam az ásóról a földet, hallgattam, hogyan potyognak a túlélrett sárgabaracok a fűbe. A legkisebb szél, szellő, melynek legyintését meg sem érezte az arcom, úgy letépte őket, akár az orkán. Nappal természetesen ez csak egy volt a sok nesz közül, amely, rendszeretlen időközökben, magára vont a figyelmemet; éjszaka viszont úgy toccsantak szét, mint a távoli bombák. A tető árasztotta a hőt, amit napközben magába szívott, s én, szétterpeszkedve, mint egy ötágú csillag, szinte meztelen, verejtekben úszva, mértem a következő robbanásig eltelő

időt. Reggel fejfájással ébredtem, elgémberedett tagokkal, borzasan, lepedőkbe csavarodva. Slattyogott a papucsom, ahogy lementem a lépcsőn és közeledtem a jegyzetfüzet felé. A pénztárosnő kíváncsi volt: Hogy kell csinálni, kérdezte, hogyan ír az ember? Így: bemártod a tollat a tintába, lerázod, és elkezded írni a betűket: július, augusztus, szeptember, október. Hát ez ilyen egyszerű, csodálkozott, hogyhogy azelőtt nem jutott eszembe? A nagy felfedezésekhez egészen véletlenül jut el az ember, állította a szomszéd, habár azok néha hosszadalmas, gyötrelmes munka eredményei. Ez az ellentmondás valaha zavarba hozta; ma már megtanulta olyannak elfogadni a dolgokat, amilyenek. Ennek a világnak, mondta, sok arca van; sohasem jutsz el odáig, hogy mindegyiket megismerd. Mindegyiket?, csodálkoztam, egyet sem! Én nem lennék ennyire radikális, mondta a szomszéd. Valójában egyre több időmet elvette a vele való beszélgetés, habár szüntelenül hajtogattam neki: azért jöttem ide, hogy egyedül lehessenek, hogy legyen időm, a városban mindig visszahozhatatlanul kifolyt a kezeim közül, vagy megszökött, megszökött, ez talán jobb szó, habár, ha belegondolok, igazán jó szó nincs is, mindegyik melléfog a maga módján, mindegyik elárul, elvesz valamit, mindegyik a lehetetlent kísérli meg: hogy megtartsion valamit, ami már nincs itt. A szomszéd kितartó volt; felemelte öreg kezeit, és így szólt: A világ igazi arca csúnya, semmit se lehet tenni. Arra gondoltam, hogy ez a mondat jó lenne a jegyzetfüzetembe. A megérkezésem utáni harmadik napon az alacsony asztalkát az ablakhoz vittem, az ágyat a sarokba toltam, átraktam az ágyneemt, és a falra, bal felől, feltűztem a munkatervet. Egyszerű táblázat volt ez dátumokkal és napokkal, a vasárnapokat meg az állami ünnepeket nem jelöltem. Minden napnak volt egy külön négyzete; minden négyzetnek három része; minden rész egyvalamit jelölhetett a három dolog közül: írást, olvasást vagy rendezést; mindegyik foglalatosságra más színű – piros, zöld vagy kék – filctoll használata utalt; az utolsó négyzet tulajdonképpen kör volt, lekerekített sarkainak köszönhetően, és a hozzá való filctollat még meg kellett vennem. Annak színét maga a könyv határozza majd meg, maga a szöveg, a kitöltött üresség. A negyedik, tehát az írásra előirányzott első napon semmit sem írtam. Fogtam a jegyzetfüzetet, kinyitottam, és lehunytam a szemem a lap fehérsége előtt: mintha óra léptem volna. Felmentem a lépcsőn, odaléptem a kisasztalhoz, vettem az egyiket az előkészített két fekete csillag közül, és felragasztottam az első üres négyzetbe. Mindjárt jobban éreztem magam, s a gon-

dolat, hogy már holnap elkezdék írni, erősebbé tett. A konyhában négy tojásból sütöttem rántottát, valamiféle ünnepség volt ez, rántotta-torta, aztán erős orosz tea, margarinos kenyér, végül csipkelekvár. Talán nyomban leültem volna írni, de megakadályozott a döntés a holnapi kezdésről; mindig is fegyelmezett embernek tartottam magam, különösen, ha írásról van szó, a „holnap” nekem mindig „holnapot” jelentett, nem lehetett valamely más nap, korábban vagy később, nem. Sokan nem értették meg ezt, de a jegyzetfüzet, azt hiszem, igen. Egy nap magammal vittem az erdőbe. Addigra a fekete csillagocskák elszaporodtak és csillagrendszeret alkottak, s csak néha-néha ragyogott fel köztük egy-egy égi szín. Megálltam a tölgy előtt, kinyitottam a jegyzetfüzetemet, és megmutattam neki a makkot. Az árnyak ugrándoztak rajta, nem tisztelték a sorokat, egy muslinca, aztán egy szúnyog átvizsgálta világegyetemének ezt a káprázatos, új felületét. Vagy mégis különböznek a valóságaik? Talán mindegyikük olyan világban él, amit egyedülállónak gondol, s amelyben minden más lény csupán képzeletének terméke? Járás közben mindezt felírtam, reszketeg kézírás-

sal, amely, akárcsak az árnyék, nem törődött a vonalakkal. Semmit sem értek, mondta a pénztárosnő. Az utóbbi időben rúzsozni kezdte a száját, pirosítani az arcát, festeni a szempilláját; a haját magas kontyba tekerte, nyilván, hogy karcsúbbnak látsszék a nyaka. A pék a maga részéről mindent a tésztával magyarázott. Ha meggyúrhatnám az egész világot, hajtogatta, biztos vagyok benne, hogy jobb kalácsot sütnék belőle. Elképzeltem ezt a nagy égi kemencét, amelyből a világ pirosra sült kalácsa kerül ki. Időközben megügyesedtem: a szurdokban és a hegyről lefele biciklizve a kezem segítségével nélkül ettem a kiflit. Ahol hegynek fel kanyarodott az út, leszálltam a bicikliről, és tolni kezdtem, s a morzsák, a ropogós héj nagy morzsái, lehullottak az ingemről. Idővel a hangyák megtanulják, hogy bevárjanak, a hangyák meg más bogarak, s aztán egy újabb hangyageneráció, akinek a génjeiben lesz a várokozás, továbbra is ezen a helyen fog gyülekezni, habár semmit sem kapnak a helytől, csupán csak, talán, valami homályos előérzetet, hogy éppen itt rejtezik a létük titka. Habár, titok helyett, szívesebben vennének egy morzsát a szájukba.

RADICS VIKTÓRIA FORDÍTÁSA

FARKAS ISTVÁN HÁBORÚS FESTMÉNYEIBŐL